

Miia Nivala, Anita Salo

Videotallenteen tuottaminen viestintä- ja vuoro- vaikutustaitojen arviointimenetelmään (ACIS- FI) ja tallenteen soveltuvuuden koettelu toimin- taterapian opetuskäytössä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Toimintaterapeutti

Toimintaterapia

Opinnäytetyö

12.4.2018

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Miia Nivala, Anita Salo Videotallenteen tuottaminen viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmään (ACIS-FI) ja tallenteen soveltuvuuden koettelu toimintaterapian opetuskäytössä Monimuotoinen opinnäytetyö 34 sivua + 3 liitettä 12.4.2018
Tutkinto	Toimintaterapeutti AMK
Tutkinto-ohjelma	Toimintaterapian koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Toimintaterapeutti
Ohjaaja(t)	Lehtori Janett Halonen Lehtori Riitta Keponen
<p>Monimuotoisen opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa toimintaterapian tutkinto-ohjelmalle videotallenne viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän (ACIS-FI) opetus- ja koulutuskäyttöä varten. Lisäksi kyseisen videotallenteen soveltuvuutta koeteltiin opetuskäytössä. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Lyhty Ry:n alaisuudessa toimivan oppimisyksikkö Lampun kanssa.</p> <p>Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän käsikirjaan (ACIS-FI) sekä inhimillisen toiminnan malliin (MOHO). Videotallenteen aineisto kuvattiin yhteistyössä oppimisyksikkö Lampun oppilaiden kanssa, tavanomaisen koulupäivän aikana. Videotallenteen käytettävyyttä koskeva aineisto kerättiin palautteen muodossa Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapeuttiopiskelijoilta Terapeuttinen toiminta -opintojaksolla.</p> <p>Videotallenteita käytetään tällä hetkellä Metropolian toimintaterapian opetuksessa jonkin verran, etenkin havainnoinnin sekä arviointimenetelmien käytön harjoittelussa. Kokemuksemme perusteella videotallenteen avulla harjoittelu koetaan opiskelijoiden puolelta varsin mielekkääksi oppimismuodoksi. Keräämiemme kokemusten mukaan videotallenne soveltuu sellaisenaan opetuskäytössä käytettäväksi, mutta se ei ole ihanteellinen ensimmäistä kertaa menetelmää harjoittelevalle, muun muassa haastavan äänenlaadun vuoksi. Opinnäytetyön lopussa pohdimme, millaisia asioita tulisi jatkossa ottaa huomioon videotallennetta kuvatessa.</p>	
Avainsanat	viestintä- ja vuorovaikutustaidot, arviointimenetelmä, toimintaterapia, videotallenne

Author(s) Title	Miia Nivala, Anita Salo Producing video recording for Assessment of Communication and Interaction skills (ACIS-FI) and the pilot testing of the recording with occupational therapy students
Number of Pages Date	34 pages + 3 appendices 12 April 2018
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Occupational Therapy
Specialisation option	Occupational Therapy
Instructor(s)	Janett Halonen, Senior Lecturer Riitta Keponen, Senior Lecturer
<p>The purpose of this Bachelor's thesis was to produce a video recording for the Finnish version of the assessment tool ACIS-FI (Assessment of Communication and Interaction skills). The usability of the recording for learning purposes was pilot tested with students during the Therapeutic Occupation –course. The theory of this thesis is based on the Model of Human Occupation (MOHO).</p> <p>The video was filmed in the learning unit Lamppu and it was made for Helsinki Metropolia University of Applied Sciences Occupational Therapy degree program.</p> <p>The video recording was pilot tested by Occupational Therapy students and by the Senior Lecturers and the data was collected as feedback. The video was edited second time according to the feedback and finalized. Based on the information received from pilot testing, the video recording is suitable for teaching purposes, but it is not an ideal tool for beginners. One reason for that was the bad sound quality.</p> <p>According to the feedback the video recordings are important tools when learning new assessment methods. We hope that Helsinki Metropolia University of Applied Sciences will receive more video records for teaching purposes in the future. The practice of new assessment methods with the help of video recording makes an easier start with clients more probable.</p> <p>In the end of this Bachelor's thesis we have discussed what should be taken into account and which aspects are important to notice when making the video recordings for assessment purposes.</p>	
Keywords	communication and interaction skills, assessment, occupational therapy, video recording

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tausta	2
2.1	Yhteistyötahot	2
2.2	Aikaisemmat tutkimukset	3
3	Teoreettiset lähtökohdat	5
3.1	Inhimillisen toiminnan malli	5
3.2	Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmä (ACIS-FI)	7
3.3	Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen määrittely ja merkitys	10
3.4	Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen	11
4	Videotallenteen kehittäminen	14
4.1	Työhön valmistautuminen	15
4.1.1	Toiminnan valinta	16
4.1.2	Tehtäväsuuntautunut toiminnan analyysi	17
4.1.3	Eettiset periaatteet ja riskit	21
4.2	Videotallenteen kuvaaminen	21
4.3	Videotallenteen editointi	22
4.4	Ensimmäisen videotallenteen koettelu käytännössä	24
4.4.1	Opinnäytetyöntekijöiden tekemä koettelu	24
4.4.2	Opettajien tekemä koettelu	25
4.4.3	Opiskelijoiden tekemä koettelu	25
4.5	Toisen videotallenteen koettelu käytännössä	26
4.5.1	Opinnäytetyöntekijöiden tekemä koettelu	27
4.5.2	Opiskelijoiden tekemä koettelu	27
4.6	Videotallenteen käyttökelpoisuus opetuksessa	28
5	Pohdinta	30
	Lähteet	33
	Liitteet	
	Liite 1. Lyhty ry:n suostumuslupa	
	Liite 2. Tiedote kuvattavasta videosta ja sen käytöstä koulutuksissa	
	Liite 3. Tarkempi kuvaus prosessista sekä tallennemateriaalin käytöstä	

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa videotallenne Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian tutkinto-ohjelman opetus- ja koulutuskäyttöön sekä koetella sen soveltuvuutta ACIS -arviointimenetelmän opetuskäytössä. Työn lähtökohtana oli aito tarve asianmukaisesti opetus- ja koulutuskäyttöön soveltuvalla videotallenteella, jonka avulla voidaan arvioida asiakkaan viestintä- ja vuorovaikutustaitoja. Tarve videotallenteelle on juuri nyt ajankohtainen, koska 2016 julkaistiin ACIS -arviointimenetelmän suomenkielinen versio eikä Metropolia Ammattikorkeakoululla ole tällä hetkellä siihen hyvin soveltuvaa videotallennetta.

Videotallenne kuvattiin viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän, *Assessment of Communication and Interaction skills* (ACIS) opetukseen. ACIS on havainnointiin perustuva strukturoitu arviointimenetelmä, jonka taustalla on inhimillisen toiminnan malli, *The Model of Human Occupation* (MOHO). Strukturoidulla arviointimenetelmällä tarkoitetaan tapaa, jolla arviointi tulee suorittaa ja jolla saadut tulokset tulee tulkita (Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry 2010: 15).

Videotallenteen soveltuvuutta opetuskäytössä koeteltiin yhteensä viisi kertaa. Tämän opinnäytetyöntekijät, kaksi toimintaterapian tutkinto-ohjelman opettajaa sekä neljännen lukukauden toimintaterapeuttiopiskelijat koettelivat videon ensimmäisen version soveltuvuutta. Videotallenteen toisen version soveltuvuutta opetuskäytössä koettelivat sekä opinnäytetyöntekijät että toimintaterapeuttiopiskelijat. Aineisto kerättiin koekäyttäjiltä palautteen muodossa jokaisen koettelun jälkeen ja videotallennetta muokattiin palautteiden perusteella kyseiseen arviointimenetelmään soveltuvammaksi. Opinnäytetyön tuotoksen kohderyhmänä ovat Metropolia Ammattikorkeakoulun opettajat, toimintaterapian tutkinto-ohjelman opiskelijat sekä ACIS-FI -koulutukseen jatkossa tulevat toimintaterapeutit.

Opinnäytetyön lopussa pohditaan millainen hyvän videotallenteen tulisi olla ja mitä videotallennetta kuvatessa tulisi ottaa huomioon, jotta se olisi ihanteellinen koulutuskäytössä. Omien kokemustemme perusteella videotallenteen käyttö opetustilanteessa koetaan opiskelijoiden puolelta varsin mielekkääksi oppimismuodoksi.

2 Tausta

Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian tutkinto-ohjelmalla oli ennen tätä opinnäytetyötä opetuskäyttöön videotallenne, joka ei soveltunut kovin hyvin arviointimenetelmän pisteytyksen harjoitteluun. Uuden videotallenteen on tarkoitus helpottaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän opetusta sekä toimintaterapian tutkinto-ohjelmassa että arviointimenetelmän koulutuksissa. Arviointimenetelmien opetuksessa ja koulutuksissa käytetään usein videoita, jolloin pisteyttämisen harjoittelu on mahdollista. Videotallenteella harjoittelu antaa arvokasta käyttökokemusta arviointimenetelmästä ja pienentää kynnystä ottaa arviointimenetelmä käyttöön asiakastilanteissa, kun pisteytystä on jo kertaalleen päässyt kokeilemaan.

2.1 Yhteistyötahot

Ensisijaisena yhteistyökumppanina ja opinnäytetyön tilaajana toimi Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian tutkinto-ohjelma. Metropolia Ammattikorkeakoulu osallistuu aktiivisesti toimintaterapian arviointimenetelmien tutkimiseen ja kehittämiseen sekä on julkaissut kahdesta arviointimenetelmästä (VQ ja ACIS) suomenkieliset versiot. Toimintakyvyn arviointi on yksi sen tärkeimmistä kehittämisalueista. (Forsyth, Salmey, Simon & Kielhofner 2016: 4.)

Kuvauspaikan sekä kuvattavat asiakkaat mahdollisesti Helsingin lyhytaikaiskoti ja työpaja Lyhty ry. Lyhty ry on perustettu vuonna 1993 ja se tarjoaa kehitysvammaisille asuntoja ja asumispalveluja sekä työ- ja päivätoimintaa, esimerkiksi tekstiili-, kahvila-, ulkotyö-, kulttuuri-, media- ja erillistyöpajoissa. Yhdistys järjestää lisäksi koulutusta, vapaa-ajan toimintaa sekä kulttuuritapahtumia. Lyhty ry pyrkii toimimaan kehitysvammaisen, hänen omaistensa ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi. (Lyhty ry n.d.)

Videotallenne kuvattiin Lyhty ry:n alaisuudessa toimivan oppimisyksikkö Lampun tiloissa ja kuvattavat henkilöt olivat Lampun opiskelijoita. Oppimisyksikkö Lampussa peruskoulussa hankittuja tietojaan täydentää sekä elämässä tarvittavia taitojaan vahvistaa 14 kehitysvammaista nuorta aikuista. Iältään he ovat 16–25 -vuotiaita. Opinnäytetyöhön kuvattaviksi valitsimme yli 18-vuotiaita nuoria aikuisia, koska alkuperäinen ACIS -arviointimenetelmä on tarkoitettu aikuisten arviointiin (Forsyth ym. 2016: 20). Lampun tavoitteena on luoda asiakkaille oppimisympäristö, jossa heillä on mahdollisuus mielek-

kääseen ja merkitykselliseen toimintaan. Yksilölliset oppimismenetelmät ja toistot auttavat saavuttamaan asiakkaan omat tavoitteet sekä lisäävät itsenäisyyttä, jotta asiakkaat pystyisivät toimimaan yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä. Oppimisyksikkö Lampun erityispiirteitä ovat toiminnallisuus, arjen taitojen kehittäminen käytännön tilanteissa, luovat aineet ja terveyden edistäminen. Muun muassa rahan, kellon ja julkisen liikenteen käyttöä harjoitellaan käytännönläheisesti. Tavoitteena on oppia käyttämään niitä myös vapaa-ajalla. (Lyhty ry n.d.)

2.2 Aikaisemmat tutkimukset

ACIS -arviointimenetelmästä on tehty muutamia suomenkielisiä opinnäytetöitä, esimerkiksi Nina Holm ja Laura Virtapuro tarkastelivat arviointimenetelmää ja sen käännoistyötä vuonna 2000. Käsikirjan ja lomakkeiden raakasomennokset luotiin sen pohjalta. (Forsyth ym. 2016: 6.)

Anu Kojo tutki vuonna 2010 ACIS -arviointimenetelmän käytettävyyttä vankisairaalan naisten toimintaterapiaryhmässä. Lopputuloksena oli, että viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmä sopii käytettäväksi siinä kontekstissa naisten ryhmäterapiassa. Kojo totesi kuitenkin, että arvioijan kokemus, ympäristö, toiminta, arvioinnin pisteytys, uusi jäsen ryhmässä sekä ryhmäkoko tulee ottaa huomioon arviointimenetelmää käytettäessä. (Kojo 2010: 22.)

Annele Mäkelä teki esimerkin viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointi (ACIS-FI) -käsikirjaa varten vuonna 2015. Esimerkin tarkoituksena oli auttaa toimintaterapeutteja sisäistämään arviointimenetelmä kokonaisvaltaisemmin sekä helpottaa sen käyttöönottoa. Esimerkki on kirjoitettu toimintaterapeutin näkökulmasta ja siinä on painotettu toimintaterapeutin toimintaa ja tapaa tarkastella tilannetta. Esimerkkihenkilönä on skitsofreniaa sairastava asiakas, koska ACIS -arviointimenetelmää koskeva tutkimus on tehty pääasiassa psykiatrian kontekstissa. (Mäkelä 2015: 19.)

Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma otti toimintakyvyn arvioinnin kehittämisen yhdeksi kärkialueekseen keväällä 2013, jolloin ACIS-FI -arviointimenetelmän mittausominaisuustutkimus aloitettiin. Tiedusteluja oli tuolloin tullut arviointimenetelmän suomenkielisen version saatavuudesta. Käyttäjäkoulutukseen ja pisteytysaineiston keruuseen osallistui 28 toimintaterapeuttia. Suomenkielinen versio ACIS -arviointimenetelmästä julkaistiin vuonna 2016. (Forsyth 2016: 6.)

Metropolia Ammattikorkeakoulu julkaisi samana vuonna (2016) myös käännöksen Toimintaan motivoitumisen arviointimenetelmästä, *The Volitional Questionnaire* (VQ-FI). Tämän arviointimenetelmän käyttöönottoprosessia ovat opinnäytetyössään tutkineet Harri Olin ja Heidi Sivinen, opinnäytetyö julkaistiin vuonna 2017 ja se on luettavissa Theseus -tietokannasta. Olin ja Sivinen toteuttivat käyttöönottoprosessin ja henkilökunnan perehdyttämisen oppimisyksikkö Lampussa. Perehdyttämisen tukena he käyttivät itse kehittämäänsä videotallennetta. (Olin & Sivinen 2017: 26, 39.)

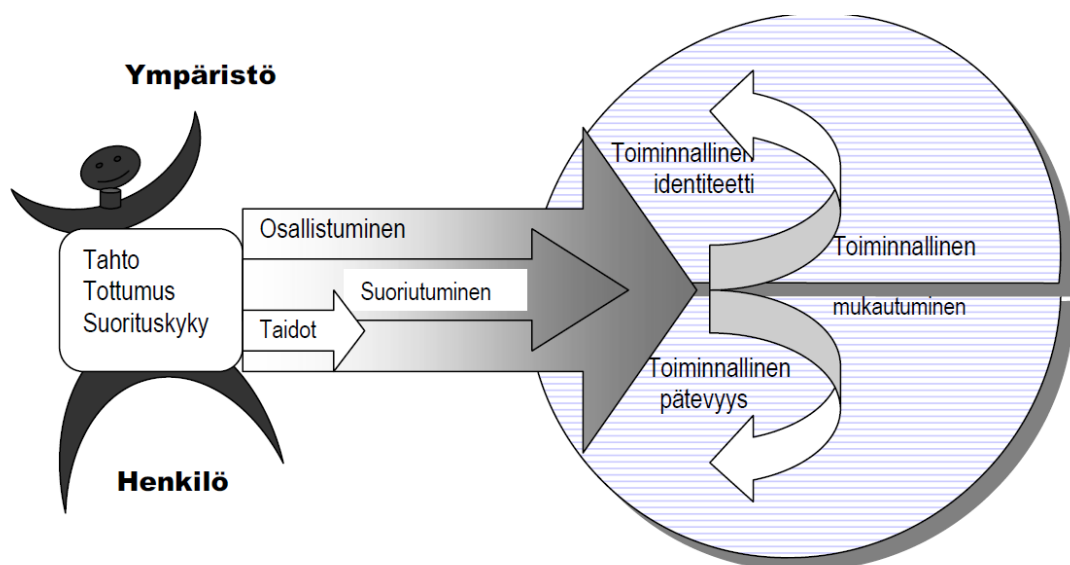

3 Teoreettiset lähtökohdat

Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmään (ACIS-FI) sekä sen taustateoriaan inhimillisen toiminnan malliin, *The Model of Human Occupation* (MOHO). Inhimillisen toiminnan malli on kehitetty professori Gary Kielhofnerin johdolla kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä. Tässä luvussa esitellään mallin niitä osia, jotka ovat keskeisiä ACIS-FI -arviointimenetelmän ymmärtämiseksi. Luvussa käsitellään myös viestintä- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ja kehitystä lapsuudesta aikuisuuteen. Arviointimenetelmä on tarkoitettu aikuisille, mutta viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehitystä on käsitelty varhaislapsuudesta saakka, koska yleensä suurin kehitys tapahtuu lapsuudessa. Vaikeasti vammaiset aikuiset voivat myös olla kehitykseltään lapsen tasolla, joten on hyvä ymmärtää koko kehityskaari.

3.1 Inhimillisen toiminnan malli

Inhimillisen toiminnan mallin, *The Model of Human Occupation* (MOHO) mukaan toiminta koostuu henkilön, tekemisen ja ympäristön vuorovaikutuksesta. Jokaiseen henkilöön liittyy kolme toisiinsa sidoksissa olevaa osaa: tahto, tottumus ja suorituskyyky. Tahto viittaa toimintaan motivoitumiseen, tottumus kuvaa asiakkaan elämän rutiineja ja suorituskyyky mahdollistaa asioiden tekemisen fyysisten ja psyykkisten kykyjen avulla. (Kielhofner 2008: 12.)

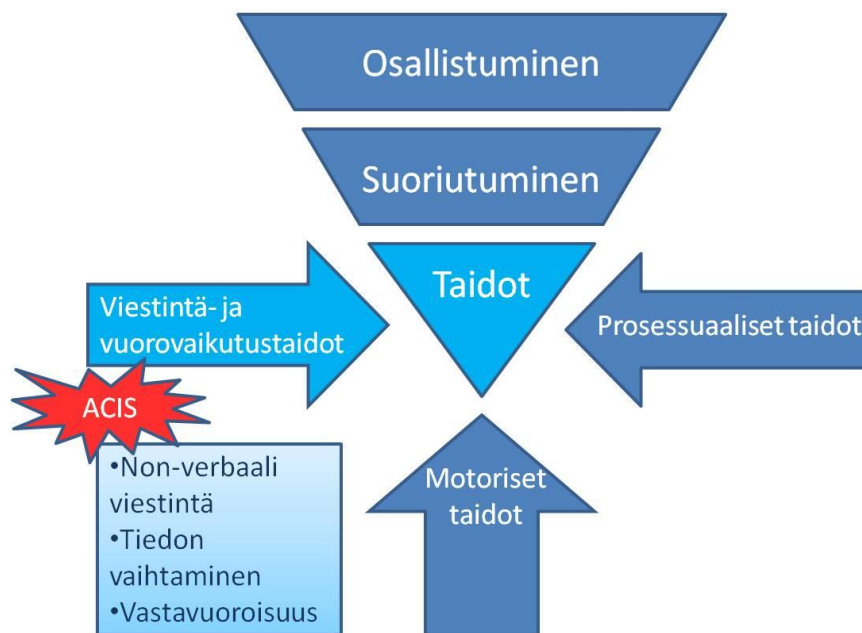

Kuvio 1. Inhimillisen toiminnan mallin keskeiset käsitteet (Hautala ym. 2013: 248).

Tekemisen kolme tasoa ovat osallistuminen, suoriutuminen ja taidot. Niiden seurauksena syntyy toiminnallinen identiteetti, toiminnallinen pätevyys sekä toiminnallinen muuttuminen. (Hautala, Hämäläinen, Mäkelä & Rusi-Pyykönen 2013: 248; Kielhofner 2008: 16–20.)

Ympäristö tarkoittaa kaikkea sitä fyysistä ja sosiokulttuurista kontekstia, joka vaikuttaa henkilön toimintaan. Ympäristö sisältää aina tilan, jossa henkilö toimii, välineet joita hän käyttää, ihmiset joiden kanssa hän on vuorovaikutuksessa sekä ympäristön tarjoamat mahdollisuudet. Ympäristö voi joko tukea tai rajoittaa yksilön toimintaa. Tämän vuoksi arvioitava tilanne ja ympäristö kannattaa valita ja toteuttaa asiakaslähtöisesti. (Kielhofner 2008: 21.)

Ihmiset toimivat usein pareittain tai ryhmissä. Kokoonpanot ovat erilaisia, virallisia tai epävirallisia, joissa jokaisella on omat tapansa ja roolinsa. Sosiaaliset ryhmät voivat olla kannustavia tai rajoittavia, riippuen ryhmän ilmapiiristä, rakenteesta, rajoista ja muista ominaispiirteistä. (Hautala ym. 2013: 242; Forsyth ym. 2016: 11.)

Kuvio 2. Tekemisen kolme tasoa inhimillisen toiminnan mallin mukaan ja ACIS-arviointimenetelmän sijoittuminen (Taylor 2017: 107).

Viestintä- ja vuorovaikutustaidot sijoittuvat inhimillisen toiminnan mallissa “taito” osion alle. Malli erottaa tekemisessä kolme eri tasoa (*dimensions of doing*): osallistuminen (*participation*), suoriutuminen (*performance*) sekä taidot (*skills*). Mallissa taidot määri-

tellään tavoitteellisiksi ja havaittavissa oleviksi teoiksi, joita tehtävien suorittamiseen tarvitaan. Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen ohella muita taitoja ovat: motoriset taidot sekä prosessuaaliset taidot. (Taylor 2017: 107–108.)

Motorisia taitoja tarvitaan henkilön itsensä sekä esineiden siirtämiseen, prosessuaalisia taitoja tarvitaan, jotta henkilö kykenee etenemään tehtävissä loogisesti sekä valitsemaan tehtävään asianmukaiset välineet sekä materiaalit. Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen avulla henkilö kykenee ilmaisemaan tarpeitaan sekä hallinnoimaan sosiaalista vuorovaikutusta toisten kanssa. (Hautala ym. 2013: 244–246.)

3.2 Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmä (ACIS-FI)

Assessment of Communication and Interaction Skills (ACIS) on kriteeriperustainen ja havainnointiin pohjautuva arviointimenetelmä, joka tuottaa tietoa havainnoitavan selviytymisestä kommunikaatio- ja vuorovaikutustilanteissa. Toimintaterapeutti siis arvioi asiakkaan viestintä- ja vuorovaikutustaitoja henkilön toimiessa muiden ihmisten kanssa. Inhimillisen toiminnan malli on ACIS -arviointimenetelmän taustateoria ja se pyrkii selvittämään havainnoitavan henkilön osallistumista ja mukautumista elämän toimintojen alueella. Inhimillisen toiminnan mallissa korostuu asiakaslähtöisyys ja siinä toiminta on keskeisessä asemassa. Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnin käsikirjassa kuvataan ACIS-FI -menetelmää näin:

Arviointimenetelmä pilkkoo ja strukturoi tutkittavaa ilmiötä sellaiseen muotoon, että sen havainnointi on mahdollista. Menetelmään on määritelty havainnoitavat taidot eli mitattavat osiot. Siihen on luotu kriteerit, joiden pohjalta havainnoitavan viestintä- ja vuorovaikutustaitojen laatua arvioidaan. ACIS-FI on siis keino jäsentää havainnointia. Menetelmää käyttämällä toimintaterapeutti voi varmistua keräävänsä tietoa juuri siitä asiasta, josta tietoa on tarkoituskin kerätä. Menetelmä on kattava, eikä oleellisia osa-alueita kyseisten taitojen osalta jää havainnoimatta. (Forsyth ym. 2016: 6.)

ACIS -arviointimenetelmä on kehitetty selvittämään, onko taito olemassa ja miten taito vaikuttaa sosiaaliseen tilanteeseen, mutta ei ota kantaa mahdollisen taidon puutteen syihin. Arviointimenetelmä ei anna kattavaa tietoa asiakkaan viestintä- ja vuorovaikutustaidoista, vaan se arvioi asiakkaan taitoja vain arvioidussa tilanteessa. Viestintä- ja vuorovaikutustaidot näyttävät erilaisina riippuen toiminnasta, muista henkilöistä ja ympäristöstä. (Kielhofner 2008: 223, 224.)

Tulokset antavat tietoa asiakkaan vahvuuksista ja heikkouksista sosiaalisissa tilanteissa, jolloin muutostavoitteet voidaan kohdentaa mahdollisimman yksityiskohtaisesti. ACIS -arviointimenetelmän perusteella voidaan myös selvittää, millaisessa sosiaalisessa ympäristössä asiakas on parhaimmillaan. (Forsyth, Salamy, Simon, Kielhofner 1998: 9.)

ACIS -arviointimenetelmässä on 20 arvioitavaa osiota. Jokainen taito pisteytetään 4 -portaisen pisteytysasteikon avulla. Se erottaa selvästi hyvän taidon puutteellisesta taidosta. (Forsyth ym. 2016: 19.)

Taulukko 1. Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen pisteytysasteikon käyttäminen, esimerkkinä ilmehtiminen ja elehtiminen (Forsyth ym. 2016: 48).

Hyvä taito (4)	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmeet ja eleet ovat puhetta tukevia. • Ilmeet ja eleet sopivat tilanteeseen. • Ei puutetta taidoissa.
Riittävä taito (3)	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmeiden ja eleiden yhteneväisyys puheeseen on kyseenalaista. • Ilmeiden määrä suhteessa tilanteeseen on kyseenalaista. • Ilmeet ja eleet ovat tehottomia. • Voi vaikeuttaa viestintä- ja vuorovaikutustilannetta.
Tehoton taito (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmeet ja eleet eivät tue puhetta, sekä häiritsevät meneillään olevaa viestintää ja vuorovaikutusta. • Ilmeet ja eleet eivät ole puheeseen sopivia, voi aiheuttaa väärinkäsityksiä. • Ilmeiden ja eleiden määrä ja vaihtelu on tilanteeseen sopimattomia. • Ilmeet ja eleet ovat tehottomia tai puuttuvat kokonaan.
Puutteellinen taito (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmeet ja eleet ovat ristiriidassa puheen kanssa. • Ilmeet ja eleet puuttuvat täysin tai ovat tehottomia. • Ilmeillä ja eleillä on tarkoitus uhata ryhmän jäsenten turvallisuuden tunnetta. • Puutteellinen kyky ilmaista itseään, tarvitsee terapeutin apua täydentämään ilmaisemista. • Puutteellista suoriutumista, joka estää viestintää ja vuorovaikutusta.
E/H	Ei havaintoa.

ACIS -arviointimenetelmään kuuluu kolme arvioitavaa osa-aluetta: fyysinen, tiedonvaihdon ja vastavuoroisuuden osa-alue. Yksilöllä täytyy olla kaikkien kolmen osa-alueen taitoja toimiessaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Toimiessaan ihminen

antaa viestejä eri tavoin tarkoituksellisesti tai tahattomasti, muun muassa koskettamalla, lähestymällä tai ottamalla etäisyyttä. Ilmeet, eleet, liikkeet ja asennot ovat tärkeitä, ja ne otetaan huomioon tulkittaessa toisen käytöstä ja aikomuksia. Ihmisen kehon käyttö voi vaikuttaa huomattavasti vuorovaikutussuhteiden ja yhteisten tehtävien onnistumiseen tai epäonnistumiseen. (Forsyth ym. 2016: 15.)

Fyysinen osa-alue tarkoittaa kehon käyttöä viestinnän menetelmänä. Kehonkieli vaikuttaa merkittävästi vuorovaikutustilanteeseen, oli se sitten tarkoituksellista tai tahatonta. Kehonkieli voi helpottaa kommunikointia ja itsensä ilmaisua tai vaikeuttaa sitä. Fyysiseen osa-alueeseen ja taitoihin kuuluvat fyysisen kontaktin ottaminen, katsekontakti, ilmeet ja eleet, kehon säätely, huomion suuntaaminen ja asentojen ottaminen. (Forsyth ym. 1998: 9; Forsyth ym. 2016: 18.)

Toimintaterapeutti arvioi tiedonvaihdon osa-aluetta havainnoimalla asiakkaan kykyä tuottaa ymmärrettävää kieltä, jonka avulla hän voi viestiä ympärillään olevien ihmisten kanssa. Tiedonvaihdon osa-alueeseen ja taitoihin kuuluvat ääntäminen, puolensa pitäminen, kysyminen, sitoutuminen, itsensä ilmaisu, puheen säätely, tiedon jakaminen, puhuminen ja puheen ylläpitäminen. (Forsyth ym. 1998: 10; Forsyth ym. 2016: 18.)

Vastavuoroisuuden osa-alue arvioi taitoja, joilla ihminen tuo esiin halunsa saavuttaa yhteinen päämäärä yhteistyötilanteessa. Vastavuoroisuuden osa-alueeseen ja taitoihin kuuluvat yhteistyön tekeminen, mukautuminen, huomion keskittäminen, kontakti muihin ihmisiin sekä muiden kunnioittaminen. (Forsyth ym. 1998: 11; Forsyth ym. 2016: 18.)

ACIS -arviointimenetelmän ympäristötekijöiden painopiste on sosiaalisessa ympäristössä. Sosiaaliseen ympäristöön kuuluvat sosiaaliset ryhmät ja toiminnan muodot. Ne ovatkin etusijalla havainnoinnissa. Fyysisen ympäristön esineet ja tilat huomioidaan taustatekijöinä. Henkilön esineiden ja tilan jakaminen toisten ihmisten kanssa vaikuttavat joihinkin pisteytyspäätöksiin. (Forsyth ym. 2016: 10.)

Inhimillisen toiminnan mallin mukaan ihmisen toiminta on kulttuurisidonnaista. Kulttuurin vaikutus on huomioitava aina viestintä- ja vuorovaikutustaitoja arvioitaessa. Esimerkiksi tuntemattomassa kulttuurissa toimiminen on aina epävarmempaa vieraissa sosiaalisissa tilanteissa kuin sisäistämässään kulttuurissa. On myös erilaisia paikallisia kulttuurisia piirteitä, muun muassa kaupunkien ja maaseudun välillä. Kulttuurilla tarkoitetaan tiettyyn ryhmään kuuluvien ihmisten luonnollisena pitämiä tapoja ja tekoja.

Oman kulttuurin perusteella toisten käyttäytymisen voidaan arvioida olevan epäasiallista, loukkaavaa, sosiaalisesti kömpelöä tai naiivia. Tilanteeseen sopimaton toiminta on tunnistettavissa sen avulla. (Forsyth ym. 2016: 10.)

3.3 Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen määrittely ja merkitys

Ihmisten välisessä viestinnässä vaikutetaan tietoisesti tai tiedostamatta toisten ihmisten tunteisiin, ajatuksiin ja reaktioihin. Tätä kutsutaan vuorovaikutukseksi. Vuorovaikutuksen toimivuus on edellytys esimerkiksi onnistuneelle neuvottelulle, yhteistyölle tai oppimistilanteelle. (Kylänpää, Piirainen & Äikäs-Inha 1998: 7.)

Viestintä- ja vuorovaikutustaidot määritellään inhimillisen toiminnan mallissa teoiksi, jotka kohdistuvat toiseen henkilöön, ympäristöön tai meneillään olevaan toimintaan. Taidot näkyvät tilanteissa, joissa asiakkaalla ja muilla henkilöillä on yhteinen kiinnostus vuorovaikutustilanteeseen ja toimintaan. Toimintaterapeutti on kiinnostunut siitä, millä tavalla viestintä- ja vuorovaikutustaitoja käytetään toiminnan aikana. (Forsyth ym. 2016: 9.)

ACIS-FI -arviointimenetelmän mukaan viestintä- ja vuorovaikutustaidoilla on kaksi tärkeää tehtävää: niiden avulla on mahdollista saavuttaa toiminnan tavoitteet sekä ne vaikuttavat sosiaalisiin tilanteisiin ja ihmisten välisiin suhteisiin. ACIS -arviointimenetelmä on suunniteltu mittaamaan sairauksista seuranneita viestinnän ja vuorovaikutuksen puutteita. Se soveltuu arviointiin esimerkiksi aivovamma-, CP-vamma- ja dementia-asiakkaille, mutta myös psyykkisiä tai sosiaalisia vaikeuksia omaaville asiakkaille. Sitä ei ole rajattu koskemaan vain tiettyjä diagnooseja. (Forsyth ym. 2016: 17, 19.)

Vuorovaikutuksen toimivuus on yksi hyvän elämänlaadun kriteeri. Ihmisten elämä alkaa ja muotoutuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ihmisillä on yksilöllinen tarve kuulua sosiaaliseen yhteisöön, jossa jokaisella on oma roolinsa yhteisössä ja sen kehityksessä. (Launonen 2007: 168.)

Yleensä ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta puhuttaessa tarkoitetaan tietoista vuorovaikutusta eli viestintää. Viestintä voi olla sanallista tai sanatonta. Sanatonta kutsutaan myös non-verbaaliksi viestinnäksi, joka käsittää ilmeet, eleet, toiminnan, asennot, kosketuksen, naurun, itkun, äänensävyt ja tauot. Viestinnässä olennaista on se, että molemmat osapuolet käyttävät ja ymmärtävät samaa kieltä. Aidossa viestinnässä mo-

lemmat osapuolet ilmaisevat itselleen tärkeitä asioita ja pyrkivät ymmärtämään toistensa näkökulman yhteiseen kiinnostuksen kohteeseen. Puhetta tukevia tai korvaavia menetelmiä voidaan käyttää, mikäli puhuminen ei onnistu tai on hyvin vaikeasti ymmärrettävää. Yleisimpiä tukimenetelmiä ovat viittominen ja erilaiset kuvallisen viestinnän keinot. Viestintä on aina kaksisuuntaista, se on puhetta, kuuntelemista ja ymmärtämistä. Viestintä on hyvin tulkinnanvaraista, odotukset ja kokemukset vaikuttavat viestien tulkintaan. (Launonen 2007: 6–8.)

Ihmisten välinen kommunikaatio on huomattavasti monimutkaisempaa kuin muiden elollisten olentojen. Ihmiset käyttävät useita puhuttuja kieliä, ja kielellinen vuorovaikutus on mahdollista toteuttaa myös viittojen. Vuorovaikutukseen liittyy siis muitakin asioita kuin puhuttu kieli. Käytämme katsekontaktia, eleitä, ilmeitä, kehon kieltä sekä fyysistä kontaktia. Yleensä nämä muut vuorovaikutuskeinot tukevat kielellistä ilmaisua, mutta vuorovaikutus onnistuu myös pelkästään ei-kielellisiä keinoja käyttäen. (Hewett & Nind 2011: 12.)

3.4 Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen

Aikuisen toiminta vaikuttaa aina varhaisen vuorovaikutuksen syntymiseen ja kehittymiseen. Aikuinen luo vuorovaikutuksen puitteet päättämällä, miten vastaa lapsen tarpeisiin ja millä tavalla jatkaa kontaktia. Aikuisella on päävastuu lapsen varhaisimmista vuorovaikutuskokemuksista, mutta lapsen temperamentilla on myös osuutensa vuorovaikutuksen laatuun. (Ahonen ym. 2014: 35.)

Toistuvat varhaiset vuorovaikutuskokemukset syntymästä alkaen vaikuttavat aivojen kehitykseen eli muovaavat aivojen toiminnallisia rakenteita ja luovat myöhemmän viestinnän ja kielenkehityksen perustan. Ne ovat erityisen tärkeitä sekä normaalisti kehittyville lapsille, että sellaisille, joilla on riskitekijöitä kehityksessä. Esimerkiksi ongelmat oppimisessa voivat aiheuttaa itsetunnon ja käyttäytymisen ongelmia. Viestinnän- ja vuorovaikutuksen kehittyminen ja kasvu jatkuvat koko elämän, joten varhaisvuosien kokemukset eivät välttämättä leimaa koko loppuelämää. (Launonen 2007: 7, 24–27; MLL 2017.)

Useimmilla suomalaisilla lapsilla vuorovaikutusympäristö laajenee jo varhain pikkulapsi-iässä kodin ulkopuolelle päivähoitoon, missä sosiaalinen ympäristö koostuu pääasiassa samanikäisistä lapsista ja päiväkodin henkilökunnasta (Launonen 2007: 11–12).

Päiväkoti on usein yksi lapsen ensimmäisistä yhteisöistä, joissa harjoitellaan sosiaalisen elämän kannalta keskeisiä taitoja, kuten jakamista, toisten ystävällistä kohtelua, itseilmaisua, roolin ottamista ja vuorovaikutustaitoja. Lapset saavat yhdessä toimiesaan kokemuksia yhteisössä toimimisesta, joka edellyttää esimerkiksi sääntöjen noudattamista, säännöistä neuvottelua, sopimista ja yhteisiä kiinnostuksen kohteita. Yhdessä leikkiessään lapset oppivat tärkeitä taitoja, kuten johtamista, toisten seuraamista sekä yhteistyötä muun muassa ongelmanratkaisutilanteissa. (Alasuutari, Hännikäinen, Karila, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006: 149, 153–156.)

Nuoruus on siirtymäaika lapsuudesta aikuisuuteen. Nuori ohjaa omaa kehitystään ihmissuhteiden valinnalla, harrastuksillaan, koulutyöllään ja koulutusvalinnoillaan. Valinnat luovat pohjaa aikuisuuden elämäkululle. Siihen vaikuttaa kuitenkin myös nuorisokulttuuri ja sosiaalinen kasvatusympäristö. Kyky ottaa huomioon toisen näkökulma vaikuttaa moraalien kehittymiseen ja sitä kautta nuoren toimintaan, kuten toisten auttamiseen ja toimintaan ristiriitatilanteissa. Varhaisnuoruudessa aivot kypsyvät, joka mahdollistaa uuden oppimisen, jolloin nuoren ajattelutavassa tapahtuu laadullinen muutos. Tämä auttaa hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja omaa tulevaisuuttaan paremmin. (Ahonen ym. 2014: 142–143, 147.)

Nuorilla on pääasiassa kaksi sosiaalista ympäristöä, jossa hän viettää aikaansa, perhe ja kavერიipiiri. Nuoren suhde vanhempiin muuttuu, hän saa enemmän itsenäisyyttä ja viettää enemmän aikaa kavereidensa kanssa, jolloin kavereiden merkitys kehitykseen korostuu. Vaikka vanhemmat vaikuttavat nuoren kehitykseen kasvatuksellaan ja toimintatavoillaan, nuori omaksuu myös kavereiltaan monia ajatuksia ja toimintatapoja. Kehitysympäristön laajenemisesta huolimatta, perhe pysyy tärkeänä osana nuoren elämää. Perhevuorovaikutuksen tutkimus on osoittanut, että lapsesta nuoreksi kehittyessä vanhemman ja lapsen vuorovaikutus muuttuu yksisuuntaisesta ohjauksesta keskusteluun, neuvotteluun ja yhteiseen päätöksentekoon perustuvaksi vuorovaikutukseksi. Molempipuolinen vuorovaikutus ja hyväksyvä ilmapiiri ovat monin tavoin yhteydessä nuoren positiiviseen kehitykseen, muun muassa itsetuntoon ja persoonallisuuteen. (Ahonen ym. 2014: 147–148.)

Ystävyyssuhteisiin hakeutumista ohjaavat sosiaaliset tarpeet ja henkinen kehitys vaatii erilaisia kokemuksia kulttuurista. Vuorovaikutus perheessä, ystäväpiirissä, harrastuksissa sekä työelämässä luo sosiaalisia verkostoja. Mikäli näissä sosiaalisissa verkos-

toissa vallitsevat kestävä arvot, keskinäinen luottamus sekä vastavuoroisuus, voi henkilö saada niiden kautta arvokasta sosiaalista pääomaa. Monissa eri rooleissa toimiminen sekä moniin eri verkostoihin kuuluminen luovat elämään mielekkyyttä ja antavat voimia. (Ahonen ym. 2014: 229.)

Yhtälailla kuin lasten ja nuortenkin kohdalla, myös aikuisten kohdalla vuorovaikutustaidoilla tarkoitetaan halua ja kykyä toimia toisten ihmisten kanssa yhdessä, vaihtaen ajatuksia, kokemuksia sekä mielipiteitä. Keskeistä on vastavuoroisuus. Kullakin keskusteluun tai tapahtumaan osallistuvalla on samanarvoinen mahdollisuus antaa oma panoksensa. (Suomen Mielenterveysseura n.d.)

Taulukko 2. Vuorovaikutuksen kehittyminen lapsuudesta aikuisuuteen.

Lapsuus	Nuoruus	Aikuisuus
Katsekontakti, ilmeiden ja eleiden matkiminen	Ihmissuhde-, harrastus- ja koulutusvalinnat	Halu ja kyky toimia toisten ihmisten kanssa yhdessä
Vuorottelu ja tunneilmaisu	Keskustelu, neuvottelu ja yhteinen päätöksenteko	Ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden vaihto
Viestinnän, kielen ja puheen kehitys	Erialaisten ajattelutapojen ja näkökulmien ymmärtäminen	Keskeistä on vastavuoroisuus, kullakin keskustelussa mukana olevalla on samanarvoinen mahdollisuus osallistua
Jakaminen, toisten ystävällinen kohtelu, itseilmaisu, sääntöjen noudattaminen, vuorovaikutus toisten lasten kanssa	Ystäväpiirin tapojen ja toimintamallien omaksuminen perhetaustan lisäksi	

Kehitysvammaisilla vuorovaikutustaidot, kuten heidän muutkin taitonsa, kehittyvät hyvin hitaasti ja yksilöllisesti. Vielä aikuisenakin he saattavat toimia vuorovaikutuksen varhaisimpien keinojen varassa oman kehitystasonsa mukaisesti. Toimivan, vastavuoroisen suhteen luominen voi olla vaikeaa lähi-ihmisille, puhumattakaan muista ihmisistä. Vuorovaikutus onnistuu parhaiten sellaisessa toiminnassa, jossa kehitysvammaiselle osapuolelle välittyy selkeitä, muusta ympäristöstä poikkeavia aistikokemuksia. (Lauonen 2007: 81.)

4 Videotallenteen kehittäminen

Kehittämistyö määritellään yleensä prosessina, vaiheiden seurattuna toisiaan. Kun työtä tarkastellaan prosessin kautta, toiminta on järjestelmällisempää sekä yksityiskohtaisempaa. Mikä tahansa kehittämistyö voidaan jäsentää yksinkertaiseksi muutostyön prosessiksi. Ensimmäisenä muutosprosessiin kuuluu haasteiden selvittäminen, tavoitteiden asettaminen sekä suunnitelma siitä, miten tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Tätä ensimmäistä vaihetta kutsutaan suunnitteluvaiheeksi. Toiseen vaiheeseen kuuluu suunnitelman toteuttaminen, joten vaihetta on luonnollista kutsua toteutusvaiheeksi. Viimeisessä vaiheessa arvioidaan, miten muutostyössä onnistuttiin. (Moilanen, Ojasalo & Ritalahti 2014: 22.)

Kuvio 3. Kehittämisen prosessin vaiheet (Moilanen 2014: 24).

Valitsimme videotallenteen kehittämisen opinnäytetyömme aiheeksi, koska mielestämme arviointimenetelmien käytön oppiminen opiskeluvaiheessa on ehdottoman merkityksellistä. Halusimme omalla panostuksellamme auttaa tulevaisuuden toimintaterapiaopiskelijoita viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän käytön oppimisessa. Videotallenteen avulla arviointimenetelmää voi harjoitella opetustilanteessa

useaan otteeseen ja toivomme, että sen avulla opiskelijat ottaisivat arviointimenetelmän rohkeasti käyttöön. Aihe tuli Metropolia Ammattikorkeakoulun lehtori Sanna Piikiltä. Piikki on ollut mukana suomentamassa ACIS-FI -arviointimenetelmää ja hän opettaa sen käyttöä toimintaterapian opiskelijoille sekä koulutukseen osallistuville toimintaterapeuteille.

4.1 Työhön valmistautuminen

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmä (ACIS) ei anna suoraa struktuuria havainnointitilanteen toteuttamiseen. Toimintaterapeutin tulee käyttää tilanteen suunnittelussa omaa ammatillista harkintaansa ja toiminnan tulisi vastata mahdollisimman hyvin asiakkaan arkeen kuuluvaa tilannetta. Toimintaterapeutin tulee miettiä, millä tavalla toiminta, ympäristö ja muut henkilöt vaikuttavat arviointiin. Tätä pohdintaa olisi hyvä tehdä ennen arviointia sekä sen jälkeen. (Forsyth ym. 1998: 13–15.)

Aiheen valinnan jälkeen perehdyimme ACIS-FI -arviointimenetelmän käsikirjaan sekä opinnäytetöihin, jotka liittyvät viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointiin. Samaan aikaan aloimme kirjoittaa opinnäytetyömme tietoperustaa. Tämän vaiheen jälkeen aihe oli helpompi rajata tarkemmaksi. Lisäksi harjoittelimme itse menetelmän käyttöä vuorovaikutustilanteissa, jotta ymmärtäisimme sitä entistä paremmin.

ACIS-FI -arviointimenetelmän itseopiskelu ja harjoitteluun käytettiin melko paljon aikaa. Kyseinen arviointimenetelmä on käyty opetuksessa läpi muiden arviointimenetelmien tavoin. Arviointimenetelmät opetetaan yleensä yhden tai kahden päivän aikana, joten ne saattavat unohtua helposti, ellei kyseinen arviointimenetelmä tule heti käyttöön esimerkiksi työharjoitteluissa. Erityisesti alkuvaiheessa pisteytyksen teon aikana piti todenteolla miettiä, näkikö havainnoinnin aikana jonkin taidon vai ei. Samoin pisteytyksen kriteerejä piti tarkistaa moneen kertaan sekä sitä, mitä eri taidoilla tarkoitetaan. Esimerkiksi ”säätää kehon liikkeitä ja etäisyyttä” sekä ”ottaa asentoja” kuulosti aluksi samalta asialta, joten ero piti tarkistaa, jotta tietää pisteytettävän asian. Samalta kuulostavia taitoja oli myös tiedonvaihdon osa-alueella. Kuvattujen videotallenteiden avulla pisteyttäminen oli siinä mielessä helpompaa, että epäselväksi jääneen osion saattoi tarkistaa tallenteelta jälkikäteen. ACIS-FI -käsikirjassa sanotaan pisteytyksen vievän aikaa 5-20 minuuttia arviointimenetelmän käyttökokemuksesta riippuen, mutta kokemuksemme mukaan aluksi kannattaa varautua tuplaamaan aika (Forsyth 2016: 20). Koimme, että

noin kymmenen kerran harjoittelun jälkeen arviointiin käytetty aika alkoi olla jo hieman lähempänä 20 minuuttia.

Menetelmän harjoittelu takasi sen, että osasimme itse käyttää arviointimenetelmää ja näin ollen olimme valmiimpia valitsemaan menetelmään soveltuvan tilanteen videotallenteen kuvaamiseen. Tarkoituksena oli tuottaa videotallenne, jonka avulla on hyvä harjoitella viestintä- ja vuorovaikutustaitojen havainnointia sekä pisteytystä.

Ennen videon kuvaamista tutustuimme oppimisyksikössä asiakkaisiin sekä toimintaan ja sen ansiosta tiesimme, millaiset toiminnot saattaisivat olla asiakkaille mieluisia ja miten toiminnan voisi yhdistää arviointimenetelmä huomioiden. Asiakkaisiin tutustuminen etukäteen takasi myös sen, että saimme itse kuvaamistilanteesta mahdollisimman luonnollisen.

4.1.1 Toiminnan valinta

ACIS-FI -arviointimenetelmän käsikirjan mukaan arvioitavan toiminnan tulisi olla sellainen, mistä asiakas oletettavasti selviytyy ja mikä liittyy jollain tavalla hänen arkeensa tai mistä hän on kiinnostunut. Passiivinenkin ihminen voidaan joskus saada mukaan vuorovaikutukseen, muokkaamalla tilannetta ja toimintaa hänen taitojensa mukaan. (Forsyth ym. 2016: 12–13, Launonen 2007: 122.)

Arvioitavan toiminnan on hyvä olla asiakkaalle tuttu ja mieleinen, koska asiakas ei välttämättä näytä taitojaan järjestetyssä testaustilanteessa. Kuvaamalla arjen vuorovaikutustilanteita ja analysoimalla tallenteita saadaan sellaista tietoa, mitä ei saataisi minäkään valmiin lomakkeiston eikä käytännöstä erillään olevan tutkimustiedon avulla. Valmiista lomakkeesta on apua tiedon jäsentämisessä, koska arvioitavissa tilanteissa tapahtuu samanaikaisesti monia eri asioita ja olennaisen tiedon erottaminen voi olla vaikeaa ilman minkäänlaista jäsenystä. Tallenteen avulla voidaan havainnoida ja arvioida vuorovaikutuksessa olevien osapuolten käyttäytymistä ja reagointia toistensa eleisiin ja toimintaan. Videotallenne on lähes korvaamaton yksittäisen henkilön toiminnan havainnoinnissa ryhmätilanteen aikana. (Launonen 2007: 116–118.)

Ennen videotallenteen kuvaamista pohdimme viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmä -käsikirjassa olevia kysymyksiä havainnointitilanteen valinnan tueksi. Kysymykset ovat: Onko asiakas toimintaan motivoitunut? Onko arviointi mahdollista

toteuttaa asiakkaalle luonnollisessa tilanteessa hänen omassa ympäristössään? Onko asiakkaasta riittävästi tietoa, jotta sopiva havainnointitilanne voidaan valita? Onko havainnointitilanteessa vaadittavat elementit arvioinnin tekemiseen? (Forsyth ym. 2016: 22.)

Etukäteen mahdollisiksi kuvaustilanteiksi mietittiin oppimisyksikössä säännöllisesti toteutuvia tehtäviä, jotka olisivat asiakkaille entuudestaan tuttuja ja näin ollen luontevasti toteutettavissa. Mahdollisia etukäteen mietittyjä kuvaustilanteita olivat esimerkiksi kuvaamataidon tunnilla tehtävä ryhmätyö, soittimien soittaminen musiikkihuoneessa sekä kahvin keittäminen.

Toiminnot valittiin oppimisyksikön päivittäisistä tehtävistä, jotta ne olisivat asiakkaille tuttuja ja heidän arkeensa kuuluvia, jolloin heidän voitiin olettaa selviytyvän niistä. Asiakkaat olivat toisilleen tuttuja ja toiminnot mielekkäitä, joten motivaatio ja sitoutuminen toimintaan oli hyvää. Tutustuminen etukäteen Lampun toimintaan ja asiakkaisiin vahvasti valitut toiminnot suurimmalle osalle ryhmästä sopiviksi. Kuvattavat toiminnot ja oppilaat valikoituivat kuvauslupien sekä aiemman tutustumisen perusteella.

4.1.2 Tehtäväsuuntautunut toiminnan analyysi

Tehtäväsuuntautunut toiminnan analyysi tehtiin Petankki -videolle, joka mielestämme vaikutti parhaiten arviointimenetelmän opetuskäyttöön soveltuvalta. Tehtäväsuuntautunut toiminnan analyysi antaa tietoa siitä, mitä taitoja peli vaatii pelaajilta. Tavoitteena on selvittää mahdollisimman tarkasti, mitä taitoja tässä toiminnassa tyypillisesti käytetään sekä soveltuuko kyseinen toiminta viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointiin. (Hautala ym. 2013: 140–141.)

Taulukko 3. Tehtäväsuuntautunut toiminnan analyysi Petankki -pelille.

Toiminnan kuvaus	Petankki, eli kansainväliseltä nimeltään “petanque” -pelin pelaaminen pienryhmässä. Pienryhmä koostui neljästä, toisilleen entuudestaan tutusta henkilöstä sekä ohjaajasta, joka ei osallistunut peliin. Petankki -pelin päämääränä on heittää metallikuulia mahdollisimman lähelle maahan heitettyä puista maalipalloa eli “snadia”. (Suomen Petanque-liitto n.d.)
------------------	---

Kenelle sopii	Pelin valmistajan ikäsuositus: yli 8-vuotiaille. Yksi petankkikassi sisältää 6 metallikuulaa sekä puisen maalipallon. Metallikuulia lisäämällä peliä voi pelata useampi pelaaja samanaikaisesti. Tässä pelissä oli käytössä yhteensä kahdeksan kuulaa, eli 2 kuulaa pelaajaa kohden. Peli ei ole kulttuuri- eikä sukupuolisidonnainen, joten se soveltuu kaikille. Lapsen normaaliin kehitykseen kuuluu sääntöpelien ja -leikkien ymmärtäminen 5-6 vuotiaasta eteenpäin. Tässä iässä häviäminen voi olla vielä haastavaa, joten sääntöjen kertaaminen ennen pelin alkua ja pelin aikana on tärkeää, mikäli valmistajan ikäsuositusta ei noudateta.
Ympäristön vaatimukset, välineet ja tarvikkeet	Peliä voi pelata lähes missä tahansa, iso piha-alue esimerkiksi hiekkakenttä soveltuu kuitenkin pelin etenemisen kannalta parhaimmaksi alustaksi. Peliin kuuluu pieni puinen maalipallo sekä metalliset kuulat. Mikäli kuulien etäisyys halutaan mitata tarkasti, tarvitaan mittanauha.
Osatehtävät	Ennen pelin aloitusta on tärkeä valita sopiva pelialue. Pelaajat valitsevat itselleen kuulat, jotka on merkitty eri värein tai muulla tavalla, riippuen pelin valmistajasta. Valitaan pelin aloittaja ja päätetään pelin kulkusuunta. Sovitaan yhteisistä pelisäännöistä sekä pisteiden laskutavasta. Pelin päätyttyä kerätään kuulat takaisin paikoilleen.
Toimintakokonaisuuksien analysointi	Petankki on yleensä vapaa-ajalla tapahtuvaa ajanvietettä perheen tai ystävien kanssa. Peli on kuitenkin sääntöpelinä, joten sitä pelatessa osallistujien tulee noudattaa sääntöjä sovitulla tavalla sekä pystyä hallitsemaan tunteitaan pelin edetessä. Sovittuja sääntöjä voi olla hyvä kerrata pelin edetessä.
Motoriset taidot	Asento: Petankin pelaamisessa tarvitaan taitoa muuttaa asentoa, säilyttää tasapaino sekä oikaista keho esimerkiksi heittämisen tai kuulien keräämisen jälkeen. Pelissä tarvitaan koko kehon hallintaa, etenkin kuulien heittämisen aikana.

	<p>Liikkuvuus: Tarvitaan liikkumista, kehon taivuttamista ja kurkottamista, jotta voi kyykistyä sekä mitata etäisyyden ja kerätä kuulat maasta.</p> <p>Koordinaatio: Tarvitaan myös karkeamotorisia taitoja, jotta kuulasta saa otteen sekä sen saa heitettyä.</p> <p>Voima: Pelissä voimaa tarvitaan kuulaan tarttumiseen, nostamiseen ja heittämiseen. Kuula ei kuitenkaan ole kovin raskas.</p> <p>Energia: Pelin loppuun viemisen kannalta pelaajalla tulee olla jonkin verran fyysistä jaksamista. Peli ei kuitenkaan vaadi jatkuvaa osallistumista, vaan pelaaja voi vuoroaan odotellessaan esimerkiksi istua ja levätä.</p>
<p>Prosessuaaliset taidot</p>	<p>Energia: Mielen tulisi olla virkeä, jotta pelin kulkuun ja vuoroihin jaksaa keskittyä pelin loppuun asti.</p> <p>Tiedon hyödyntäminen: Pelaajien tulisi ymmärtää säännöt ja kyetä mittaamaan kuulien etäisyys maalipallost. Tämän lisäksi heidän tulee valita kuulat sekä muistaa mikä kuula on kenenkin ja antaa piste maalipalloa lähimmäksi osuvalle.</p> <p>Järjestäminen: Taitoa tarvitaan ainoastaan loppuun, kun pelivälineet kerätään takaisin laukkuun.</p> <p>Työskentelyn ajoittaminen: Heittojärjestyksestä täytyy sopia pelaajien kesken sekä heidän tulee muistaa kenen vuoro on seuraavaksi. Pelin lopettaminen, kun peli on pelattu ja pisteet laskettu.</p> <p>Mukautuminen: Tilanteeseen mukautuminen on tärkeä taito, jotta esimerkiksi tekemisen mukauttaminen tai ympäristön vaihtaminen onnistuu ilman suurempia ongelmia, mikäli pelipaikka on valittu huonosti tai sääolot vaikuttavat pelin etenemiseen. Peli ja kilpailu saattavat aiheuttaa lyhytaikaista stressiä. Sen sietäminen ja selviäminen siitä on hyvä taito. Pelissä häviäminen saattaa olla toisille hankalaa, mutta pelin myötä tappioon oppii ja tunteiden ilmaisua sekä tunnistamista tulee samalla harjoiteltua. Usko ja luottamus omiin kykyihin vie peliä eteenpäin.</p>

<p>Viestintä- ja vuorovaikutustaidot</p>	<p>Non-verbaali viestintä: Ilmeet, eleet, huomion suuntaaminen ja asennot viestivät pelaajan kiinnostuksesta peliä ja muita ihmisiä kohtaan. Normista poikkeava sanaton viestintä voi aiheuttaa erilaisia tulkintoja.</p> <p>Tiedon vaihtaminen: Omien ajatusten ja toiveiden ilmaisu pelin aikana on tärkeää. Taito neuvotella ja kuunnella toisia pelaajia on keskeisessä asemassa onnistuneen pelitilanteen luomisessa. Pelin aikana pelaajat voivat kyseillä pelivuoroista ja erimielisyyksiäkin saattaa tulla.</p> <p>Vastavuoroisuus: Kyky olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida muiden kanssa on tärkeä taito, koska peli vaatii useamman pelaajan (vähintään kaksi pelaajaa). Empatiakykyä tarvitaan, koska toisen menestyksestä iloitseminen ja muiden huomioiminen on osa peliä sekä valmius kannustaa huonommin menestyvää pelikaveria. Omien tunteiden hallinta on tärkeää pelin sopuisalle etenemiselle. Pelaajan on sopeuduttava kanssapelaajien erilaiseen tapaan käyttäytyä pelin aikana (esimerkiksi jatkuva pieni liikehdintä) tai mahdollisiin taustääniin.</p>
<p>Toiminnan konteksti</p>	<p>Pelin kesto sovitaan ennen pelin aloittamista. Pelin keston voidaan vaikuttaa pelaajien tai heitettävien kuulien määrää vaihtelemalla. Edellytyksenä ympäristölle on laaja tasainen pelialue, jolle kuulia on mahdollista heittää. Pelin ajankohdaksi kannattaa valita hetki, jolloin pelaajat ovat virkeitä ja motivoituneita pelaamaan.</p>

Tehtäväsuuntautunut toiminnan analyysi on tehty Toiminnan voimaa -kirjan tekijöiden mallia mukaillen. Analyysia muokattiin tähän opinnäytetyöhön sopivammaksi, jolloin valmiudet jätettiin pois ja painopiste on taidoissa, koska ACIS -arviointimenetelmä pohjautuu inhimillisen toiminnan mallissa taitoihin. (Hautala ym. 2013: 140–144, 244–246.)

4.1.3 Eettiset periaatteet ja riskit

Opinnäytetyötä varten Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Lyhty ry:n kanssa tehtiin kirjallinen sopimus. Kuvattavia asiakkaita varten käytimme Lyhty ry:n valmista lupalomaketta muokattuna tähän opinnäytetyöhön sopivaksi. Asiakkaat saivat lupalomakkeen (Liite 1) sekä tiedotteen (Liite 2) lisäksi tarkemman kuvauksen projektin sisällöstä ja videon käyttämisestä opetus- ja koulutuskäytössä (Liite 3). Teimme ennen kuvaamisen aloittamista asiakkaille selväksi sen, että kuvaaminen on mahdollista keskeyttää missä tahansa vaiheessa, ja että kuvaukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Valmiissa videotallenteessa on huomioitu kuvattavien henkilöiden anonymisointi, poistamalla nimet kuuluvista sekä keksimällä nimi ja taustatiedot arvioitavalle henkilölle. Videon soveltuvuuden koettelutilanteissa toimintaterapeuttiopiskelijoille annettiin jokaisella kerralla samat esitiedot ja tehtiin selväksi, että myös heitä koskee salassapitovelvollisuus.

Ennen tallenteiden kuvaamista tulimme siihen tulokseen, että mahdollisia työhön liittyviä riskejä voisivat olla: lopullisen videotallenteen kuvanlaatu sekä äänentoisto. Ennakoon mietittyihin riskeihin kuuluivat myös kuvattavien henkilöiden tai heidän huoltajien sa kieltäytyminen videoinnista tai mahdollisesti halu keskeyttää kesken kuvauksen.

4.2 Videotallenteen kuvaaminen

Videotallenteen kuvaaminen toteutui Metropolia Ammattikorkeakoulun videokameralla sekä omalla puhelimella oppimisyksikkö Lampussa kesäkuussa 2017. Petankin pelamiseen osallistui neljä Lampun opiskelijaa ja toimintaterapeutti, joka ohjasi tilannetta mutta ei osallistunut peliin. Toiminta toteutettiin hiekkakentän laidalla puolen päivän aikaan. Sää oli aurinkoinen ja hyvin tuulinen.

Tarkoituksena oli kuvata videotallenne niin, että arviointimenetelmän pisteytyksen kriteerit eli kaikki arvioinnin kannalta tärkeät osa-alueet ja taidot (fyysinen, tiedonvaihdon sekä vastavuoroisuuden) tulevat näkyviin ja on mahdollista pisteyttää. Esimerkiksi puheen selkeyttä, ymmärrettävyyttä, voimakkuutta, äänenpainoa ja tiedonjakamista on hyvä havainnoida tiedonvaihdon osalta. Fyysisen osa-alueen osalta havainnoitavia asioita ovat: koskettaminen tai kosketuksen vastaanottaminen, katsekontakti, ilmeet, eleet, huomion kohdistaminen ja eri asennot. Vastavuoroisuuden osa-alueelta muiden kunnioitus, kontaktin ottaminen, mukautuminen, huomion suuntaaminen ja yhteistyö

tulevat tavallisesti joko luonnostaan tai ohjattuna, jotta yhteiseen tavoitteeseen pääseminen on mahdollista. (Forsyth ym. 2016: 18.)

Toiminnassa tuli näkyä viestintä- ja vuorovaikutustaitojen merkityksen kannalta kaksi keskeistä tehtävää: tekijöiden välinen vuorovaikutussuhde sekä yhteisen toiminnan tavoitteen saavuttaminen. Yhteistyötilanteen havainnointi ACIS -arviointimenetelmän pohjalta on helpompaa kuin esimerkiksi rinnakkaistilanne, joten sellaisen kuvaaminen oli tarkoituksena. Viestinnän ja vuorovaikutuksen puutteet tulevat fyysisen, tiedonvaihdon ja vastavuoroisuuden osa-alueilta selvästi esiin, koska yhteistyötä tehtäessä näitä on hyvin hankala välttää. (Forsyth ym. 2016: 17, 20–22.)

Taitoja arvioitaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, että tiettyjen taitojen puuttuminen ei ole merkki siitä, että asiakas ei voisi missään tilanteessa hallita niitä. Esimerkiksi arvioitavan henkilön tullessa uuteen ryhmään tiedonvaihdon osa-alueen taidot saattavat jäädä puutteellisiksi uuden tilanteen takia, mutta kyseiset taidot ovat hyvät tuttujen ihmisten kanssa. (Launonen 2007: 131.)

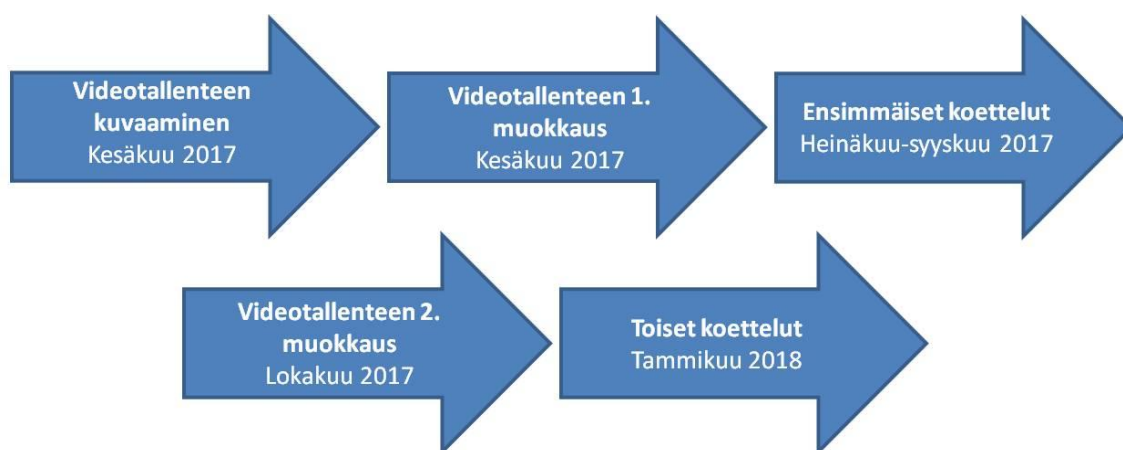
Videomateriaalia kuvattiin paljon ja erilaisista tilanteista Lampun aikataulujen mukaan. Halusimme kuvata erilaisia tilanteita, jotta näkisimme havainnoitavien tilanteiden eron ja saisimme riittävästi kuvattua materiaalia. Kuvattuja tilanteita olivat muun muassa kahvinkeitto, palapelin tekeminen ohjaajan avustuksella, bändien harjoitukset ja petankin pelaaminen. Pisteyttämisen kannalta sopivimmaksi tallenteeksi osoittautui petankin pelaaminen, joten päädyimme valitsemaan sen lopulliseksi tuotokseksi. Koimme, että saimme taltioitua mahdollisimman luonnollisen tilanteen. Oppimisyksikkö Lampun toimintaterapeutti katsoi tallenteen kanssamme läpi ennen editointia ja tulimme siihen tulokseen, että pisteyttämistä on mahdollista harjoitella kyseisen tallenteen avulla. Muut videotallenteet rajautuivat pois, koska kahvinkeitto- ja palapelivideoilla oli liian vähän kommunikointia ja vuorovaikutusta, joten eri osa-alueiden havainnointi olisi jäänyt todella suppeaksi. Bändiharjoitusvideon jätimme pois, koska tilassa oli samanaikaisesti myös muita henkilöitä, joiden rajaaminen videolta olisi ollut haastavaa.

4.3 Videotallenteen editointi

Videotallenteen valinta toteutettiin videoiden kuvaamisen jälkeen editoimattomista versioista yhdessä Lampun toimintaterapeutin kanssa. Tällöin parhaiten arvioitavaksi toiminnaksi todettiin Petankki -videot.

Suoritimme videotallenteen editoinnin kotitietokoneillamme kesän 2017 aikana. Materiaali editoitiin yhdistämällä eri videotiedostoja toisiinsa ja asiakkaiden yksityisyyden suojan säilyttämiseksi kaikki henkilöiden nimet poistettiin kuuluvista. Editoinnin jälkeen valmis videotallenne pisteytettiin opinnäytetyöntekijöiden toimesta ja pisteytystuloksia verrattiin toisiinsa. Tulokset löytyvät ensimmäisen ja toisen videotallenteen koettelu käytännössä -otsikoiden alta.

Videotallenteen toimivuutta opetuskäytössä koeteltiin kahteen eri otteeseen syksyllä 2017 toteutuneella opintojaksolla Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Tämän jälkeen myös Metropolia Ammattikorkeakoulun lehtorit Riitta Keponen ja Sanna Piikki antoivat omat pisteytyksensä ja palautteensa videotallenteesta. Näiden kommenttien perusteella tallennetta editoitiin vielä lisää lopulliseen muotoonsa, äänenlaadun ja kuvakulmien parantamiseksi. Sen jälkeen tallenteen soveltuvuutta koeteltiin vielä kertaalleen.

Kuvio 4. Videotallenteen tekemisen vaiheet kuviona.

Kaikilla kerroilla, kun toimintaterapeuttiopiskelijat näkivät videotallenteen, annetut ohjeet ja esitiedot pysyivät samoina, jotta aineistot olivat vertailukelpoiset. Videotallenteen soveltuvuutta opetuskäytössä koeteltiin pisteyttämällä video sekä keräämällä siitä palautetta opiskelijoilta. Pisteytyksen tarkoituksena oli selvittää, onko kaikki arviointimenetelmän osiot mahdollista pisteyttää videon perusteella. Palautteen antama tieto oli tärkeää videon editoinnissa sekä siinä, oliko videon lopullinen versio onnistunut viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän (ACIS) pisteytyksen opetteluun.

Tilanteita havainnoitaessa on hyvä muistaa, että toisen tai useamman ihmisen kanssa tilanteista saa huomattavasti monipuolisemman ja yksityiskohtaisemman kokonaiskuvan kuin yksin. Jokaisella on omat näkemyksensä, havaintonsa ja tulkintansa arvioitava tilanteesta. (Launonen 2007: 141.)

4.4 Ensimmäisen videotallenteen koettelu käytännössä

Videon koettelu tapahtui ensimmäisestä editoidusta versiosta kolmessa vaiheessa. Tämän opinnäytetyöntekijät tekivät ensimmäiset pisteytykset omilla tahoillaan editoidusta tallenteesta, jonka jälkeen vertasivat antamiaan pisteitä keskenään. Tämän jälkeen Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian lehtorit Riitta Keponen ja Sanna Piikki pisteyttivät tallenteen sekä antoivat palautteen tallenteesta. Lopuksi toimintaterapian opiskelijat pisteyttivät ja antoivat palautetta kyseisestä videosta Terauttinen toiminta -opintojaksolla. Opiskelijoiden tekemä pisteyttäminen ja arviointimenetelmän harjoittelu toteutui kahdella eri kerralla syksyllä 2017. Ensimmäisellä kerralla opiskelijoita oli paikalla 13, toisella 9.

4.4.1 Opinnäytetyöntekijöiden tekemä koettelu

Ensimmäisen editoidun videotallenteen perusteella pisteytys oli mahdollista toteuttaa opinnäytetyöntekijöiden toimesta pisteytettävistä osioista. Videotallenteella kuuluva voimakas tuuli vaikeutti kuitenkin asiakkaan puheen säätämisen sekä ääntämisen osioiden pisteyttämistä. Kuvattavat henkilöt olivat opinnäytetyöntekijöille tuttuja, joten tallenteella seurattavan henkilön puhe oli huomattavasti helpompi kuulla, koska tallenteella kuuluva arvioitavan ääni oli entuudestaan tuttu. Näin ollen pisteyttäminen oli mahdollista toteuttaa fyysisen, tiedonvaihdon sekä vastavuoroisuuden osa-alueista. Arvioitavan henkilön aurinkolasit hankaloittivat katseen seuraamisen kannalta, mutta se ei vaikuttanut olennaisesti pisteyttämisen onnistumiseen.

Arviointimenetelmän osa-alueista sekä fyysinen osa-alue että vastavuoroisuuden osa-alue oli mahdollista pisteyttää ja arvioitava henkilö saikin niistä hyvät pisteet. Tiedonvaihdon osiot: "sitoutuu, ilmaisee itseään sekä säätää puhettaan" jäivät ensimmäisellä pisteytyskerralla ilman havainnointia. Esimerkiksi osio "säätää puhettaan" pohditutti, koska asiakkaan puhe oli melko monotonista sekä hieman hiljaista. Tästä syystä asiakkaan puheen seuraaminen videotallenteella oli haastavaa ja "säätää puhettaan" osio jäi ilman havaintoa.

4.4.2 Opettajien tekemä koettelu

Toimintaterapian lehtorit Riitta Keponen ja Sanna Piikki pisteyttivät tahoillaan videotallenteen ensimmäisen editoidun version. Heidän pisteytyksensä ja palautteensa saimme kootusti Sanna Piikiltä.

Opettajien palautteiden perusteella videotallenne toimi arviointikäytössä ja pisteyttäminen oli mahdollista mutta haastavaa. Heidän palautteessaan korostui etenkin se, että tallenteella ei näkynyt tilanteen kokonaisuutta. Esimerkiksi miten asiakas reagoi onnistumiseen tai reagoiko lainkaan, jos hänen heittämänsä pallo osuu lähelle maalipalloa. Tämä toi haasteita etenkin tiedonvaihdon osa-alueen "ilmaisee itseään" taidon pisteyttämiseen, koska kokonaisuus ei ollut nähtävissä tallenteella. Opettajat miettivät myös, miten toiminta onnistuisi tai onnistuisiko lainkaan ilman toimintaterapeutin aktiivista ja ohjaavaa roolia. Kumpikaan opettajista ei voinut pisteyttää fyysisen osa-alueen taitoja "ottaa fyysistä kontaktia" sekä "katsoo", vaan taidot jäivät havainnoimatta. Asiakas ei videolla vältele fyysistä kontaktia tai toisen henkilön lähellä olemista, mutta ei myöskään hakeudu aktiivisesti lähelle toista. Fyysisen kontaktin ottaminen ei kuitenkaan ole pelin kannalta oleellista. Opettajien palautteiden perusteella videotallenteella käy ilmi, että asiakas kyllä katsoo puhujaa kohti mutta aurinkolasien vuoksi on hankala havainnoida mihin katse varsinaisesti kohdistuu. Kahdeksan minuutin pituudellaan videotallenne oli arvioinnin kannalta opettajien mielestä riittävä.

4.4.3 Opiskelijoiden tekemä koettelu

Metropolia Ammattikorkeakoulun Terapeuttinen toiminta -opintojaksolla videotallenteen soveltuvuuden ensimmäisen koetteluun teki 13 opiskelijaa. Heidät ohjeistettiin antamaan palautetta tallenteen toimivuudesta ensimmäistä kertaa arviointimenetelmää harjoittelevan näkökulmasta. Palautetta tuli tallenteen äänenlaadusta ja lähinnä siitä, että voimakas tuuli häiritsi arvioitavan puheen kuulemistä. Arvioitavan henkilön pukeutuminen vaikeutti myös opiskelijoiden pisteytyksen tekemistä. Tallenteella arvioitava henkilö on pukeutunut lippalakkiin ja aurinkolaseihin, joka omalta osaltaan vaikeuttaa muun muassa arvioitavan katseen kohdistamisen sekä huomion suuntaamisen pisteyttämistä. Opiskelijat pohtivat myös palautteissaan sitä, ohjasiko toimintaterapeutti liikaa tilannetta. Ja, että millainen tallenteesta olisi tullut, jos henkilöt olisivat olleet ilman ohjaajaa

tilanteessa. Itse toiminta oli opiskelijoiden mielestä hyvin valittu ja arvioinnin kannalta mielenkiintoinen.

Terapeuttinen toiminta -opintojaksolla ensimmäisen editoidun videotallenteen toisen soveltuvuuden koetteluun teki yhdeksän opiskelijaa, videotallenne oli sama kuin aiemalla kerralla. Heidän huomionsa ja palautteensa olivat samankaltaisia ensimmäisten kanssa. Huomio kiinnittyi edellisten tavoin videotallenteen haastaviin kuvauskuuluihin sekä äänenlaatuun. Palautteissa korostui etenkin se, että arvioitavan henkilön kasvot näkyvät videotallenteella pisteyttämisen kannalta liian vähän edestäpäin. Lisäksi he pohtivat toimintaterapeutin ohjaavaa roolia tallenteella. He antoivat palautetta mielenkiintoisesta toiminnan valinnasta. Opiskelijoiden palauttamien ACIS-FI -pisteytyslomakkeiden perusteella oli havaittavissa, että ”säätelä puhettaan” taito jäi useimmiten ilman havaintoa ja se perusteltiin voimakkaalla tuulella, joka häiritsi puheen kuulemista.

Taulukko 4. Videomateriaalin parannusehdotukset videotallenteen ensimmäisestä versiosta.

Huomiot	Palautteiden määrä (max 22)
Äänenlaatu	18
ilmeiden ja eleiden näkyminen	11
Kuvakulmat	7
Katkonaisuus	5

Näiden toimintaterapeuttiopiskelijoiden, opinnäytetyöntekijöiden sekä opettajien palautteiden ja pisteytyksen soveltuvuuden koetteluun perusteella videotallennetta editoitiin lisää. Editoinnissa pyrittiin lisäämään lähikuvia, parantamaan äänenlaatua sekä saamaan kokonaisuutta laajemmin kuviin. Uudelleen editoitua versiota koeteltiin lisää sekä opinnäytetyöntekijöiden että eri vuosikurssin toimintaterapeuttiopiskelijoiden toimesta.

4.5 Toisen videotallenteen koettelu käytännössä

Opinnäytetyöntekijöiden, toimintaterapian lehtoreiden sekä opiskelijoiden palautteiden pohjalta videotallennetta editoitiin lisää, sen lopulliseen muotoonsa. Videotallenteen koetteluun avulla pyrittiin saamaan selville tallenteen toimivuus opetuskäytössä. Toisesta ja lopullisesta versiosta videon soveltuvuuden koettelu opetuskäytössä tapahtui kahdessa vaiheessa. Ensin opinnäytetyöntekijät pisteyttivät videon ja sen jälkeen toiminta-

terapian opiskelijat koettelivat ja antoivat palautetta videosta. Koettelu tapahtui tammikuussa 2018 ja paikalla oli 24 opiskelijaa.

4.5.1 Opinnäytetyöntekijöiden tekemä koettelu

Opinnäytetyöntekijät pisteyttivät myös uudelleen editoidun tallennemateriaalin. Videotallenteen toisessa versiossa tuuli kuului paikoitellen vähemmän, mutta osittain häiritsi edelleen pisteytyksen tekoa. Tuulen huminalle ei editoinnin avulla ollut mitään tehtävissä ilman että myös puheääni olisi hiljentynyt.

Pisteytyksessä oli samat haasteet kuin aiemminkin, ääntäminen ja puheen säätely olivat vaikeita pisteyttää tuulen takia. Jokainen osa-alue oli kuitenkin edelleen kohtuullisen helppo pisteyttää videon kuvaajien näkökulmasta, ainoastaan tiedonvaihdon osa-alue jäi muutamilta osin havainnoimatta.

4.5.2 Opiskelijoiden tekemä koettelu

Uudelleen editoidun videon soveltuvuuden koetteluun teki 24 opiskelijaa Terapeuttinen toiminta -opintojaksolla tammikuussa 2018. Kurssin opettajan mielestä positiivista editoidussa videotallenteessa oli se, että voimakas tuuli oli saatu joiltain osin editoimalla hallintaan.

Opiskelijoilta saatu palaute oli pitkälti samantyylistä kuin aiemmastakin videosta. Positiivisia asioita oli videon selkeä kuvanlaatu, rento ja luonteva tilanne, hyvin valittu toiminta. Pisteytyksen harjoittelua vaikeutti tuuli (vaikeutti kuulemistä), arvioitavan henkilön aurinkolasit ja lippalakki, joiden takia kasvot ja ilmeet eivät erottuneet, liian kaukaa kuvattu, videon katkonaisuus, vaikeus tietää kuka puhuu milloinkin sekä osittain huonot kuvakulmat. Mielipiteitä jakoi videon pituus, osa oli sitä mieltä että videon pituus oli sopiva tähän arviointimenetelmään ja osan mielestä video liian lyhyt kaikkien osa-alueiden havainnointiin. Alla olevaan taulukkoon on koottu useimmin mainitut kehityskohdat.

Taulukko 5. Videomateriaalin parannusehdotukset videotallenteen toisesta versiosta.

Huomiot	Palautteiden määrä (max 24)
Äänenlaatu	23
ilmeiden ja eleiden näkyminen	9
Kuvakulmat	6
Katkonaisuus	3

Toimintaterapeuttiopiskelijat eivät voineet pisteyttää fyysisen osa-alueen osalta ”ottaa fyysistä kontaktia” taitoa, koska toiminnassa ei ollut tarvetta fyysiselle kontaktille. Tiedonvaihdon osa-alueesta havainnoimatta jäivät: ääntää, pitää puolensa, ilmaisee itseään, säätelee puhettaan ja jakaa tietoa. Tätä perusteltiin sillä, että tuulen humina häiritsemi kuulemista ja kaukaa kuvattu video sekä arvioitavan henkilön vaatetus vaikeuttivat ilmeiden näkemistä. Vastavuoroisuuden osa-alueen pisteyttäminen onnistui kokonaisuudessaan.

4.6 Videotallenteen käyttökelpoisuus opetuksessa

Olimme tutustuneet kuvattaviin henkilöihin etukäteen, joten pisteyttäminen tuntui meistä vaivattomalta ja oletimme, että ensimmäinen editoitu versio videotallenteesta toimisi opetuskäytössä. Toimintaterapeuttiopiskelijoiden sekä toimintaterapian lehtoreiden palautteiden perusteella kuitenkin editoimme videotallennetta merkittävästi. Olimme kiinnittäneet varsin vähän huomiota siihen, että videotallenteella näkyvien henkilöiden äänet olivat meille entuudestaan tuttuja, joten meidän oli helppo tunnistaa, kuka henkilöistä oli milloinkin äänessä.

Videotallenteen käytettävyyttä arvioitiin useaan otteeseen opetuskäytössä. Videossa ilmeni jälkikäteen ongelmia, jotka vaikeuttivat arviointimenetelmän käyttöä. Suurin ongelma oli tuulen humina niillä videoilla, jotka on kuvattu videokameralla, samaa ongelmaa ei esiintynyt puhelimella kuvatessa. Videokameralla kuvattuja otoksia täytyi kuitenkin käyttää kuvakulmien ja kokonaisuuden näkymisen vuoksi. Tuulen huminalle ei ollut mitään tehtävissä ilman että myös puheäännet olisivat kärsineet. Toinen ongelma oli, että arvioitavalla henkilöllä oli aurinkolasit, lippalakki ja kaulahuivi. Niiden vuoksi katseiden, ilmeiden ja eleiden näkeminen on vaikeaa. Niiden takia oli myös haastavaa nähdä, milloin havainnoitava henkilö puhuu ja milloin joku muu. Itse emme tätä huo-

manneet etukäteen, koska tunnistimme kuvattavan henkilön äänestä. Oman haasteensa toi myös toimintaterapeutin aktiivinen ohjaus, joka saattoi vaikuttaa ryhmän omaloitteisuuteen sekä ryhmän sisäiseen vuorovaikutukseen. Toisaalta ryhmässä oli henkilöitä, jotka tarvitsivat aktiivista ohjausta toiminnasta suoriutumiseen.

Opinnäytetyöntekijöiden näkökulmasta vastavuoroisuuden osa-alue oli helpoiten pisteytettävissä. Taidot ”tekee yhteistyötä”, ”mukautuu” sekä ”keskittää huomion” saivatkin täydet pisteet. Arvioitava henkilö piti videotallenteella huolen, että muut pelaajat pysyvät mukana pelissä sekä suuntasi tarkkaavaisuuden aina puhujaa kohti.

Opiskelijoiden tekemä pisteytys erosi jonkin verran opinnäytetyöntekijöiden pisteytyksestä. Opinnäytetyöntekijöiden näkökulmasta kaikki muu oli mahdollista pisteyttää paitsi taidot ”ottaa fyysistä kontaktia” ja ”säätelää puhettaan”. Tiedonvaihdon osa-alueeseen kuuluva taito ”kysyy” jakoi eniten mielipiteitä. Opinnäytetyöntekijät antoivat pisteen yksi (1), koska tilanteessa asiakas ei kysy, vaikka se olisi selvästi tarpeellista. Opiskelijat taas antoivat vaihtelevasti pisteen kolme (3) tai neljä (4). Ilmeisesti johtuen haastavista kuvakulmista tai arvioitavan henkilön asusteista, opiskelijoiden oli vaikea havainnoida, kuka videolla oli äänessä. Suuren piste-eron vuoksi videotallenteesta tarkistettiin jälkepäin esittääkö arvioitava henkilö kysymyksiä ja varmistui, että ei esittä.

Kaiken kaikkiaan videotallennetta voidaan käyttää arviointimenetelmän pisteytyksen harjoitteluun, mutta se ei missään tapauksessa ole ihanteellinen opetuskäytössä, varsinkaan ensikertalaisille. Pisteytys on muutenkin alussa hyvin hidasta ja palautteissa mainitut ongelmat vaikeuttavat sitä entisestään. Pisteyttämisen kannalta eniten haasteita tuotti tiedonvaihdon osa-alue, juurikin humisevan tuulen vuoksi.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa videotallenne viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän (ACIS-FI) opetus- ja koulutuskäyttöön sekä testata sen soveltuvuutta opetuskäytössä. Työn tilaajana toimi Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian tutkinto-ohjelma. Videomateriaali kuvattiin oppimisyksikkö Lampussa ja sitä koettelivat tämän opinnäytetyön tekijät, toimintaterapian opiskelijat eri ryhmistä sekä toimintaterapian lehtorit. Aineisto kerättiin ACIS-FI -pisteytyslomakkeiden sekä rakentavan palautteen muodossa kaikilta videomateriaalin soveltuvuutta koetelleilta henkilöiltä. Tämän opinnäytetyön tietoperusta koostuu pääasiassa viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän (ACIS-FI) käsikirjasta, inhimillisen toiminnan mallista (MOHO) sekä vuorovaikutustaitojen kehityksestä.

Opinnäytetyöraportin lisäksi lopputuloksena syntyi opinnäytetyöntilaaajalle jäävä videotallenne, joka sisältää kuvaustilanteiden taustatekijät sekä esimerkin pisteetyksestä viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän pohjalta.

Arviointimenetelmän haltuunotto vei paljon aikaa. Erityisesti havainnoinnin ja pisteetyksen harjoittelu sekä kriteerien tarkistaminen pisteetyksen yhteydessä vei enemmän aikaa kuin oli odotettu. Video kuvattiin kahdella kameralla ja kuvaustilanne sujui odotusten mukaisesti. Vasta videotallenteen editointivaiheessa huomio kiinnittyi voimakkaaseen tuuleen, joka kuului videolla ja vaikeutti havainnointia. Kuvattavien henkilöiden asusteet (aurinkolasit, huivi ja lippalakki) huomattiin kuvaustilanteessa, mutta niiden aiheuttama haitta huomattiin vasta videotallenteen koettelujen yhteydessä. Tämä seikka olisi pitänyt ottaa huomioon, koska videotallennetta kuvattiin viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmää varten. Toisaalta tilanteesta haluttiin mahdollisimman luonnollinen, joten sään mukaiseen pukeutumiseen puuttuminen olisi aiheuttanut kuvaustilanteen osittaisen lavastamisen. Videotallenteen koettelun yhteydessä huomattiin myös, että video oli kuvattu osittain liian kaukaa ja osittain muuten huonoista kuvakulmista, koska videotallenteen soveltuvuutta koetelleiden oli vaikea havainnoida kuka videotallenteella näkyvistä henkilöistä milloinkin oli äänessä. Opinnäytetyöntekijät eivät tätä etukäteen huomanneet, koska kuvattavat henkilöt ja heidän äänensä olivat tuttuja. Tämä tuli videotallenteen ensimmäisen version soveltuvuutta koetellessa yllätyksenä ja tästä syystä tallennetta editoitiin lisää.

Viimeisen videotallenteen soveltuvuuden koetteluun jälkeen pohdittiin, oliko uudelleen muokattu videotallenne lopulta sen parempi kuin ensimmäinen. Koettelujen jälkeen toimintaterapeuttiopiskelijoilta pyydettiin rakentavaa palautetta videotallenteesta, jotta nähtäisiin mitä videotallenteessa pitäisi muuttaa ja onko se muuttunut selkeämmäksi toisen editoinnin jälkeen. Jälkeenpäin ajateltuna olisi ollut järkevämpää pyytää palaute strukturoidummin, jotta palautteet olisivat olleet vielä paremmin vertailtavissa keskenään.

Alla olevassa taulukossa näkyvät palautteiden prosentuaaliset osuudet ja siitä voi päätellä, että äänenlaatu on opiskelijoiden mielestä huonompi uudelleen editoidussa versiossa verrattuna ensimmäiseen versioon videotallenteesta. Muut asiat ovat parantuneet hieman tai ainakaan niihin ei kiinnitetty niin paljon huomiota. Jälkeenpäin ajateltuna olisi ollut myös järkevämpää pyytää palaute uudelleen editoidusta versiosta samoilta opiskelijoilta kuin ennen editointia. Nyt videotallenteen soveltuvuutta koettelivat eri opiskelijat, jotka eivät olleet nähneet aiempaa versiota. Koetteluiden vertailukelpoisuus saattaisi olla vielä parempi, jos samat opiskelijat olisivat testanneet myös lopullisen videotallenteen.

Taulukko 6. Videotallenteen ongelmakohdat ja mielipiteiden prosentuaaliset osuudet ensimmäisestä ja toisesta versiosta.

Huomiot	1. versio	2. versio
Äänenlaatu on huono	82%	96%
Ilmeet ja eleet vaikea nähdä	50%	38%
Kuvakulmat	32%	25%
Katkonaisuus	23%	13%

Kaiken kaikkiaan lopputulos videotallenteesta oli se, että videotallennetta voi käyttää pisteytyksen harjoitteluun, mutta se ei missään tapauksessa ole ihanteellinen opetus-käytössä, varsinkaan arviointimenetelmää ensimmäistä kertaa opetteleville. Mikäli videotallenne tehtäisiin uudelleen, tilanne kannattaisi kuvata suljetussa sisätilassa, jotta tuuli, muut sääolosuhteet sekä taustäännet eivät vaikeuttaisi tallenteen katsomista. Huomiota kiinnitettäisiin myös henkilöiden pukeutumiseen sekä siihen, että tallenteella arvioitavan henkilön kasvot näkyisivät koko videon ajan. Videotallenne tulisi kuvata myös useammalla laitteella, jotta tilanteeseen tulisi useita kuvakulmia ja näin ollen edi-

tointi olisi vaivattomampaa. Kuvattava toiminta tulisi myös miettiä huolella etukäteen, jotta arviointimenetelmän kaikki arvioitavat osa-alueet olisi mahdollista pisteyttää tallenteen avulla.

Videotallenteen laadukkuus pyrittiin takaamaan kuvaamalla mahdollisimman pitkiä tilanteita eri kuvakulmista, jotta editointi olisi mahdollista toteuttaa arviointimenetelmän kannalta sopivaan pituuteen. Tilanteessa huomioitiin myös, että videolla on tärkeää näkyä tilanteen selkeä aloitus sekä lopetus. Omalla toiminnalla pyrittiin luomaan mahdollisimman luonnollinen kuvaustilanne, jossa kuvaaminen onnistui ja kuvattavat käyttäytyvät heille normaalilla tavalla. Taustatieto selvitettiin kuvattavista tilanteista sekä henkilöistä tietosuoja ja yksityisyyden kunnioittaminen huomioiden. Videotallenteen soveltuvuuden koettelu tilanteissa opiskelijoille annettiin samat esitiedot, jotta pisteytykset olisivat vertailukelpoiset.

Toivoisimme, että tämän opinnäytetyön myötä toimintaterapian tutkinto-ohjelmaan saataisiin lisää videotallenteita eri arviointimenetelmiä varten. Kokemuksemme perusteella opiskelijat kokevat videotallenteen avulla tehdyn arviointimenetelmän harjoittelun mielekkääksi. Arviointimenetelmän eri osioiden pisteyttämiseen saattaa alkuvaiheessa kulua paljon aikaa, videotallenteen avulla arviointitilanne on mahdollista pysäyttää ja käydä arviointimenetelmää opettavan opettajan kanssa kohta kohdalta yhdessä läpi. Näin ollen arviointimenetelmän käyttäminen esimerkiksi työharjoittelussa madaltuu.

Lähteet

Ahonen, Timo – Lyytinen, Heikki – Lyytinen, Paula – Nurmi, Jari-Erik – Pulkkinen, Lea – Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5. uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.

Alasuutari, Maarit – Hännikäinen, Maritta – Karila, Kirsti – Nummenmaa, Anna Raija – Rasku-Puttonen Helena 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Forsyth, Kristy — Kielhofner, Gary — Salamy, Marcelle — Simon, Sandy 1998. A User's Guide to The Assessment of Communication and Interaction Skills. Chicago: College of Applied Health Sciences, University of Illinois.

Forsyth, Kristy – Kielhofner, Gary – Salamy, Marcelle – Simon Sandy 1998. Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointi (ACIS-FI). Versio 4.0. Suomalainen versio julkaisusta Assessment of Communication and Interaction Skills (ACIS). Metropolian digipaino 2016.

Hautala, Tiina – Hämäläinen, Tuula – Mäkelä, Leila – Rusi-Pyykönen, Mari 2013. Toiminnan Voimaa. 3.painos. Helsinki: Edita.

Hewett, David – Nind, Melanie 2001. Voimaannuttava vuorovaikutus. Opas toimintatavan käyttöön. Suomalainen versio julkaisusta A Practical Guide to Intensive Interaction. Kehitysvammaliitto 2011.

Kielhofner, Gary 2008. Model of Human Occupation, Theory and Application. Fourth Edition. Baltimore: Lippicott Williams & Wilkins.

Kojo, Anu 2010. Kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitojen arviointimenetelmän käytettävyys Vankisairaalan naisten toimintaterapiaryhmässä. Opinnäytetyö. Saimaan Ammattikorkeakoulu.

Kylänpää, Esa – Piirainen, Eeva – Äikäs-Inha, Leena 1998. Suullinen yhteisöviestintä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Launonen, Kaisa 2007. Vuorovaikutus - Kehitys, riskit ja tukeminen kuntoutuksen keinoin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Lyhty Ry n.d. Verkkodokumentti. <www.lyhty.fi> Luettu 3.6.2017.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus 2017. Verkkodokumentti. <www.mll.fi> Luettu 21.8.2017.

Moilanen, Teemu – Ojansalo, Katri – Ritalahti Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Sanoma Pro Oy.

Mäkelä, Annele 2015. Esimerkki Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointi (ACIS) menetelmän käytöstä. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Olin, Harri – Sivinen, Heidi 2017. Toimintaan motivoitumisen arvioinnin (VQ-FI) käyttöönotto oppimisyksikkö Lampussa ja koulutusvideon kehittäminen. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Suomen Mielenterveysseura n.d. Vuorovaikutustaitoja voi oppia. Verkkodokumentti. <www.mielenterveysseura.fi> Luettu 21.8.2017.

Suomen Petanque liitto n.d. Verkkodokumentti. <www.petanque.fi> Luettu 3.8.2017.

Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry 2010. Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa. Arvioinnin lähtökohdat ja suositukset. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry.

Taylor, Renée 2017. Kielhofner's Model of Human Occupation. Fifth Edition. Philadelphia: Wolters Kluwer.

Lyhty Ry:n suostumuslupa

Viesti huoltajille:

Teemme Lampussa yhteistyötä Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa työmme laadun ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Opinnäytetyössä käytettävät arviointimenetelmät tuovat meille lisää tietoa siitä, millainen toiminta motivoi opiskelijoitamme ja miten he toimivat sosiaalisissa tilanteissa. Näiden havaintojen ja tietojen pohjalta voimme toteuttaa Lampussa entistä asiakaslähtoisempää toimintaa ja sitä kautta edistää opiskelijoittemme tyytyväisyyttä. Kesäkuussa opinnäytetyötään tulevat tekemään viimeisen vuoden toimintaterapeuttiopiskelijat Anita Salo sekä Miia Nivala. Alla heidän viestinsä oppilaille ja huoltajille.

Hei,

Kaksi viimeisen vuoden toimintaterapeuttiopiskelijaa ovat tulossa kuvaamaan Lampuun kaksi (2) viestintä- ja vuorovaikutustilannetta. Tallennemateriaalit tulevat Metropolia ammattikorkeakoulun opetuskäyttöön. Lyhykäisyydessään opinnäytetyössä työstetään viestintä- ja vuorovaikutustaitoja kartoittavaa ACIS-FI arviointimenetelmää, joka arvioi asiakkaan sosiaalisia- ja kommunikointitaitoja. Opinnäytetyön lisäksi Metropolia pyytää lupaa käyttää videomateriaalia toimintaterapia opiskelijoiden opetuksessa ja ammattilaisille suunnatuissa kyseisen arviointimenetelmän täydennyskoulutuksissa. Liitteenä tässä viestissä on tarkempi kuvaus prosessista sekä videon käytöstä.

Olemme käyneet _____ (oppilas) kanssa lupalapun ja projektin sisällön läpi selkokielellä ja hän on antanut suostumuksen videoiden käyttämiseen. Jos videoiden käyttäminen opinnäytetyössä sekä täydennyskoulutuksessa on teidän puolesta ok, voitte käydä vielä halutessanne yhdessä kotona läpi lupalomakkeen ja liitteen.

Tiedote kuvattavasta videosta ja sen käytöstä koulutuksissa

Lyhty ry toimintaterapeutti on pyytänyt minulta luvan videon käyttöön. Video, jolla esiinnyin, sopisi koulutuskäyttöön. Seuraamalla minun toimintaani saa tarkkaa tietoa miten toimin yhdessä muiden kanssa. Video auttaa koulutukseen osallistuvaa ymmärtämään paremmin, miten kiinnostus toimintaan yhdessä muiden kanssa näkyy ja millaisten muutosten avulla henkilöä voidaan auttaa pärjäämään jatkossa. Minulla on ollut tarpeeksi aikaa miettiä, haluanko antaa videon koulutuskäyttöön Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian tutkinnon opettajille. Olen saanut myös esittää kysymyksiä (varataan kysymyksille aikaa ennen kuvauksen aloittamista).

Minulle ja _____ (äiti/isä/huoltaja) on kerrottu tästä koulutusvideosta liitteenä olevan tiedotteen sekä saateviestin avulla.

Tiedän ettei minun tarvitse antaa lupaa, jos en halua. Ja voin halutessani missä tahansa vaiheessa keskeyttää kuvauksen.

Videota saa näyttää Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian opettajat. Minua koskevia henkilökohtaisia tietoja ei videota katsottaessa kerrota, koska ne ovat luottamuksellista ja salassa pidettävää tietoa.

Jos haluan antaa luvan käyttää videota koulutuksissa ja opetustilanteissa, kirjoitan nimeni tähän suostumukseen.

Nimeni:

Päivämäärä:

Toimintaterapeutin allekirjoitus ja nimenselvennys:

Päivämäärä ja paikka:

Tarkempi kuvaus prosessista sekä tallennemateriaalin käytöstä

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa laadukas tallenne opetuskäyttöön, jossa näkyy selkeästi kaksi erilaista tilannetta samasta, tai useasta oppilaasta. Tarkoituksena on kuvata jokin kädentaitoihin liittyvä tilanne (esim. kuvaamataidontunti) sekä jokin ”vaapaampi” tilanne (esim. kahvinkeitto). Kumpikin kuvattavista tilanteista kestää noin 10 minuuttia. Tämän materiaalin avulla toimintaterapian opiskelijat voivat tulevaisuudessa oppia arviointivälineen käyttöä ja erityisesti pisteytystä. Laadukas tallennemateriaali takaa sen, että jatkossa Metropolia ammattikorkeakoulussa toimintaterapian arviointimenetelmien käytön opetus on entistä laadukkaampaa ja oppiminen käytännönläheisempää. Opinnäytetyön tilaaja voi käyttää tallennemateriaalia opetustilanteiden lisäksi myös ACIS-FI -koulutuksissa. Me opinnäytetyön tekijöinä ja toimintaterapian opiskelijoina opimme käyttämään arviointimenetelmää ja näin ollen saamme työelämään yhden osaamisalueen lisää.

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnin käsikirjassa kuvataan ACIS-FI -menetelmää näin:

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen arviointi on tarpeellista monista eri syistä. ACIS-menetelmä on suunniteltu mittaamaan sairauksista seuranneita viestinnän ja vuorovaikutuksen puutteita. Sitä ei ole rajattu koskemaan vain tiettyjä diagnooseja. ACIS soveltuu muun muassa psyykkisiä, sosiaalisia vaikeuksia omaavien (esimerkiksi psykiatriset diagnoosit, kehitysvammat), aivovamma-, CP-vamma- ja dementiapotilaiden arviointiin. Toimintaterapeutti voi olla kiinnostunut arvioimaan fyysisestä vammasta toipuvan henkilön viestintä- ja vuorovaikutustaitoja. Taitojen tarve korostuu vammautumisen tai sairastumisen jälkeen, koska kuntoutuja tulee riippuvaisemmaksi kyvystään viestiä saadakseen tarpeensa kuulluksi ja saadakseen sopivasti apua sitä tarvitessaan.

Noudatamme opinnäytetyössämme eettisiä periaatteita. Kunnioitamme oppilaiden yksityisyyttä sekä tietosuojaa. Opinnäytetyömme aineisto anonymisoidaan, jotta henkilöt eivät ole jälkikäteen tunnistettavissa.